

Michail Čigorin

Autoportrét

Sestavil Antonín Čížek

Antonín Čížek, 2017

Z různých zdrojů sestavil a přeložil Antonín Čížek
© Antonín Čížek, 2017

Předmluva

Tato kniha nese jméno „Autoportrét“. Není to Čigorinem přímo napsaná kniha, ale je převážně jeho dílem, protože se jedná o kompilaci jím komentovaných partií a výňatek z jeho článků.

Jak můžeme vidět i z jiné naší publikace o prvním mitru světa W. Steinitzovi¹, bylo na konci 19. a začátku 20. století téměř nemožné vydávat šachové knihy, a pokud se to náhodou někomu podařilo, byla kniha značně omezena rozsahem. Proto nás nemůže překvapit ani u Čigorina, jehož několik šachových časopisů nemělo v Rusku také dlouhého trvání, že sám nevydal žádnou knihu, v níž by se věnoval svému dílu.

Ale přesto mnozí z velkých mistrů konce 19. a začátku 20. století po sobě zanechali mnoho cenného. I když Čigorin nebyl zakladatelem žádné šachové školy ani nevytvořil žádnou ucelenou teorii, byl jeho přínos jako jednoho z hlavních Steinitzových oponentů obrovský a je možné, že právě jeho přístup k šachové hře pomohl překonat období stagnace, k němuž pod vlivem Steinitzova učení dospěl vývoj šachu na začátku 20. století.

Ale i kdyby tomu tak nebylo, je jasné, že seznámit se s dílem jednoho z největších šachových mistrů z tohoto období, kdy se v šachu myslelo ještě jinak než dnes, může být každému jen ku prospěchu. A to třeba jen tím, že se potěší několika zajímavými partiemi.

Velké Meziříčí, 2016

FM Antonín Čížek

¹ Ch. Devidé: *W. Steinitz*, Galerie Dolmen, 2017.

Krátký přehled Čigorinova života

Michail Ivanovič Čigorin se narodil 12. listopadu 1850² v Gatčině u St. Petersburgu. Jeho dětství nebylo šťastné – matka mu brzy zemřela, a když mu bylo devět let, zemřel mu i otec. Chlapce pak vychovávala teta a později vyrůstal v gatčinském sirotčinci. Tam se naučil hrát šachy, ale ty pak dalších pět let nehrál.

V únoru r. 1868 došlo v ústavu ke konfliktu mezi ředitelem a chovanci. Důsledkem bylo, že řediteli bylo doporučeno, aby odstoupil, a devět žáků bylo vyloučeno. Mezi nimiž byl i Čigorin, kterému bylo tehdy 17 let. Byl mu ale vydán doklad o vzdělání a příspěvek ve výši 60 rublů.

Čigorina se ujala jeho teta, s níž žil na okraji St. Petersburgu. Tři roky trvalo, než se mu podařilo najít si velmi skromné místo bezvýznamného úředníka. Jako zpestření po nudné práci se věnoval hraní šachu. Po jedenácti letech služby zaměstnání opustil, dal se na dráhu šachového profesionála a část svého výdělku věnoval na vydávání ztrátových šachových časopisů *Šachmatnyj listok* (1876–1881), *Šachmatnyj věstník* (1885–1887) a *Šachmaty* (1891–1892). Později také vedl šachové rubriky v týdeníku *Vsemirnaja ilustracija* (1881–1890) a v novinách *Novoje vremja* (1890–1907).

Od roku 1873 se Čigorin začal pravidelně scházet s nejsilnějšími šachisty v petrohradské kavárně *Domínika*, kde hrál často a úspěšně šachy o peníze. První vážné partie pravděpodobně sehrál na petrohradském handicapovém turnaji v letech 1874/75, kde obsadil 3. místo za Šiffersem a Šumovem. V roce 1875 se setkal s Winawerem a od té doby se začal věnovat studiu šachové teorie. Úspěšně sehrál sérii zápasů se Šiffersem a Shmidtem (1879) a dělil se v hlavním petrohradském turnaji r. 1878/79 o 1.–2. místo s Alapinem, jehož pak v zápase porazil. Tak si získal pověst nejsilnějšího hráče Ruska, kterou si udržel až do konce života. Také zvítězil na prvních všeruských turnajích v letech 1899, 1901 a 1903.

Roku 1881 Čigorin debutoval v mezinárodních soutěžích – s Winawerem se dělil o 3. a 4. místo na silném turnaji v Berlíně, kde získal mistrovský titul. Ve Vídni r. 1882 byl až 12.–13., ale ve dvoukolovém turnaji nejsilnějších šachistů světa v Londýně r. 1883 obsadil 4. místo (za Zukertortem, Steinitzem a Blackburnem), přičemž vyhrál obě partie se Steinitzem.

Po úspěchu na londýnském turnaji se stáhl na 6 let z mezinárodního šachového života. Jeho úspěchy mu však otevřely cestu k zápasu o titul mistra světa. Když Wilhelm Steinitz obdržel v r. 1889 od havanského šachového klubu nabídku k uspořádání zápasu o titul mistra světa, vybral si za svého soupeře právě Čigorina. Bohužel klima a místní strava nepříznivě ovlivnily Čigorinův zdravotní stav, což se odrazilo i na jeho výkonu. Zatímco Steinitz byl v plné formě, ztráta koncentrace a 6 let mimo mezinárodní šachovou scénu vedly u Čigorina k častým chybám a nakonec zápas prohrál v poměru 6½ : 10½.

² Podle juliánského kalendáře, který se tehdy v Rusku používal, se jednalo o 31. říjen.

Měsíc po zápase se Steinitzem se Čigorin zúčastnil velkého turnaje v New Yorku 1889, kde se dělil s Weissem o 1.–2. místo před Gunsbergem, Blackburnem, Burnem, Masonem atd. Proto mu havanský šachový klub nabídl, že uspořádá zápas se soupeřem, kterého si sám vybere. I když Čigorin usiloval o odvetný zápas se Steinitzem, ten se neuskutečnil a místo něj sehrál zápas s Gunsbergem, který skončil remízou (+9 –9 =5).

Čigorinovy výsledky

Turnaje

rok	místo	turnaj	+	-	=	partii	místo
1875	St. Petersburg	Winawerův zájezdový turnaj (dvoukolový)					
1878/79	St. Petersburg	turnaj nejsilnějších šachistů Ruska	6	1	1	8	1–2
1879	St. Petersburg	doplňková partie s Alapinem	1	0	0	1	
1879	St. Petersburg	handicapový turnaj					1–2
1879	St. Petersburg	play-off se Šiffersem (3 partie)					prohrál
1881	Berlín	II. kongres německého šachového svazu	10	5	1	16	3–4
1882	Vídeň	mezinárodní turnaj	13	19	2	34	12–13
1883	Londýn	mezinárodní turnaj	16	10	0	26	4
1889	New York	mezinárodní turnaj	27	7	4	38	1-2
1889	New York	play-off s Weissem	0	0	4	4	
1893	St. Petersburg	konzultační turnaj					
1893	Hastings	mezinárodní turnaj	14	3	4	21	2
1895/96	St. Petersburg	mezinárodní turnaj (šestikolový)	5	9	4	18	
1896	Norimberk	mezinárodní turnaj	8	7	3	18	9–10
1896	Budapešť	mezinárodní turnaj	7	2	3	12	1–2
1896	Budapešť	play-off s Charouskem	3	1	0	4	
1896	Berlín	mezinárodní turnaj	8	6	5	19	10
1898	Vídeň	mezinárodní turnaj	17	13	6	36	6–7
1898	Kolín nad Rýnem	XI. kongres německého šachového svazu	9	3	3	15	2–4
1899	Moskva	všeruský turnaj	12	1	0	13	1
1899	Londýn	mezinárodní turnaj	14	10	4	28	7
1900	St. Petersburg	turnaj nejsilnějších mistrů města				14½/18	
1900	Paříž	mezinárodní turnaj	9	4	3	16	6
1900/01	Moskva	všeruský turnaj	16	0	1	17	1

rok	místo	turnaj	+	–	=	partii	místo
1901	Monte Carlo	1. mezinárodní turnaj	8	3	2	13	3–4
1902	Monte Carlo	mezinárodní turnaj	11	7	1	19	8
1902	St. Petersburg	turnaj nejsilnějších mistrů města					
1902	Hannover	XIII. kongres německého šachového svazu	6	5	6	17	7
1903	Vídeň	Tematický mezinárodní turnaj (královský gambit)	11	3	4	18	1
1903	Kijev	všeruský turnaj	14	2	2	18	1
1904	Cambridge Springs	mezinárodní turnaj	6	6	3	15	6–7
1904	St. Petersburg	turnaj nejsilnějších mistrů města					
1905	St. Petersburg	tematický turnaj (dvoukolový, Riceův královský gambit)	12	2	0	14	1
1905	Ostende	mezinárodní turnaj	3	16	7	26	13
1905	Barmen	mezinárodní turnaj	4	5	6	15	7–10
1905/06	St. Petersburg	všeruský turnaj	1?	3?	0	4	
1906	Lodž	turnaj mistrů (tříkolový)	5	3	1	9	2
1906	Ostende	mezinárodní turnaj (1. kolo)	3	4	2	9	
1906	Ostende	mezinárodní turnaj (2. kolo)	1	2	3	6	
1906	Ostende	mezinárodní turnaj (celkový výsledek)	4	6	5	15	
1906	Norimberk	XV. kongres německého šachového svazu	8	4	4	16	5
1906	St. Petersburg	Petrohradský šachový turnaj (čtyřkolový)	6	3	3	12	2
1907	Moskva	demonstrační turnaj (dvoukolový)				6/8	1
1907	Ostende	mezinárodní turnaj (čtyřkolový „turnaj mistrů“)	1	12	7	20	6
1907	Karlovy Vary	mezinárodní turnaj	6	11	3	20	16–18

Zápasy

(Tučně jsou zdůrazněny zápasy o titul mistra světa.)

rok	místo	zápas	+	-	=	výsledek
1878	St. Petersburg	1. zápas se Šiffersem	7	3	0	7:3
1878	St. Petersburg	2. zápas se Šiffersem	6	7	1	6½:7½
1878	St. Petersburg	3. zápas se Šiffersem	7	4	2	8:5
1878	St. Petersburg	1. zápas se Schmidtem	6	0	2	7:1
1878	St. Petersburg	2. zápas se Schmidtem	4	2	0	4:2
1878	St. Petersburg	3. zápas se Schmidtem	3	0	1	3½:½
1880	St. Petersburg	4. zápas se Šiffersem	7	1	3	8½:2½
1880	St. Petersburg	zápas s Alapinem	7	3	0	7:3
1883	Paříž	zápas s Arnous de Rivierem	5	4	1	5½:4½
1884	St. Petersburg	zápas se Solovcovem	1	1	0	1:1
1889	Havana	zápas se Steinitzem	6	10	1	6½:10½
1889/90	Havana	zápas s Gunsbergem	9	9	5	11½:11½
1891/92	Havana	zápas se Steinitzem	8	10	5	10½:12½
1892	St. Petersburg	zápas s Ašarinem	3	0	0	3:0
1892/93	Moskva	zápas se Solovcovem	4	0	0	4:0
1895	St. Petersburg	zápas s Tarraschem	9	9	4	11:11
1895	St. Petersburg	5. zápas se Šiffersem	7	3	3	8½:4½
1897	St. Petersburg	6. zápas se Šiffersem	7	1	6	10:4
1903	Brighton	Tematický zápas s Em. Laskerem (Riceův královský gambit)	2	1	3	3½:2½
1906	Lodž	zápas se Salvem	7	5	3	8½:6½

Korespondenční soutěže

rok	soutěž	+	-	=	místo
1882	zápas s Hellwigem	2	0	0	
1884/85	turnaj časopisu <i>Vsemirnaja illjustracija</i>	20	0	2	1.
1886/87	zápas St. Petersburg – Londýn (konzultační) Čigorin byl kapitánem St. Petersburgu	2	0	0	
1890	zápas c Markovem	2	1	1	
1890/91	telegrafní zápas se Steinitzem	2	0	0	
1894/95	zápas St. Petersburg – Paříž (konzultační) Čigorin byl kapitánem St. Petersburgu	1	1	0	
1897/98	zápas St. Petersburg – Vídeň (konzultační) Čigorin byl kapitánem St. Petersburgu				
1899	2. turnaj časopisu <i>Novoje vremja</i>				
1899/1900	4. turnaj časopisu <i>Novoje vremja</i>				
1900/01	5. turnaj časopisu <i>Novoje vremja</i>				
1901	6. turnaj časopisu <i>Novoje vremja</i>				
1901/02	8. turnaj časopisu <i>Novoje vremja</i>				

Praktické partie

1. Alapin S. – Čigorin, St. Petersburg 1877

Královský gambit

1. e4 e5 2. f4 exf4 3. Sc4 Jf6 4. Jc3 Jc6 5. Jf3 Sb4 6. 0-0 d6 7. d4

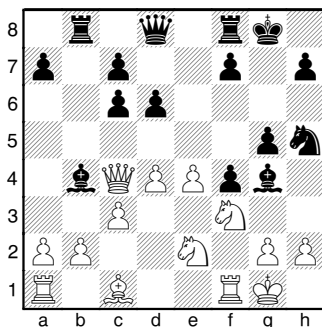
Po 7. d3 by mohlo následovat 7... Je5 8. Sb3 Jg6.

7... Sg4 8. Sb5

Hrozilo Jc6xd4.

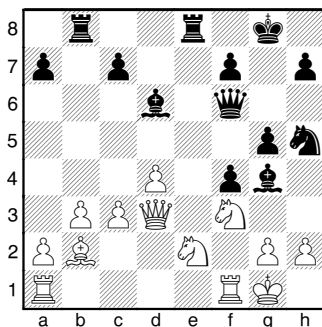
8... 0-0 9. Sxc6 bxc6 10. Dd3 Jh5 11. Je2 g5 12. Dc4 Vb8! 13. c3

Po 13. Dxc6 by následovalo 13... Sd7 14. Dd5 Vb5 15. Dc4 g4 a v případě 16. Je1 by přišlo 16... Sxe1 17. Vxe1 Dh4 18. Sd2 f3 a černý by měl vyhrát.

13... d5! 14. Dxc6 dxe4 15. Dxe4 Ve8 16. Dd3 Sd6 17. b3 Df6 18. Sb2

Lepší by bylo 18. Sd2, ale pak by mohlo přijít 18... Sf5 19. Dc4 Dg6 s neodrazitelným útokem černého.

18... Ve3 19. Dd2 Vbe8 20. Vae1 Sxf3 21. Vxf3

Po 21. gxf3 by přišlo 21... De7 22. Vf2 g4 23. fxg4 Jf6 (s hrozbou Jf6-e4 s dalším f4-f3) a černý vyhraje.

21... g4

Bílý se vzdal.

Po 22. Vf2 by přišlo f3 a po 22. Vxe3 by následovalo 22... fxe3 23. Dd1 Sxh2+ 24. Kxh2 Dh4+ 25. Kg1 Df2+ 26. Kh1 Ve6 a černý vyhraje.

2. von Schmidt E. – Čigorin, St. Petersburg 1879

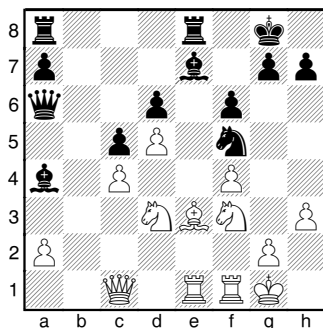
Ponzianiho hra

1. e4 e5 2. Jf3 Jc6 3. c3 Jf6 4. d4 Jxe4 5. d5 Jb8 6. Sd3 Jc5 7. Jxe5 Se7 8. 0-0 Jxd3 9. Jxd3 0-0 10. Se3 d6 11. Df3 Jd7 12. Sd4 f6

Po 12... f5! by měl černý volnějši hru.

13. Dg3 Je5 14. f4 Jf7 15. Jd2 Jh6 16. Vae1 Jf5 17. Df2 c5 18. Se3 Sd7 19. c4 Ve8 20. Jf3 b5 21. b3 Dc8 22. h3 Da6 23. Dc2 bxc4 24. bxc4 Sa4 25. Dc1

Po 25. Dc3 by černý získal kvalitu (25... Jg3 a 26... Je4).

25... Sd8 26. Sd2 Jg3 27. Vf2

Výměna dam po 27. Vxe8+ Sxe8 28. Ve1 Sg6 by pro bílého znamenala minimálně ztrátu pěšce.

27... Sc7 28. Kh2 Je4 29. Vfe2 Jxd2 30. Jxd2 Sa5 31. Vxe8+ Sxe8 32. Da3

Tento a následující dva tahy jsou zbytečné, protože bílý bude muset později ztratit mnoho času, aby své figury převedl na královské křídlo. Ovšem po 32. Ve2 Sxd2 33. Vxd2 Sg6 by měl slabé pěšce „a“ a „c“, které by musel stále kryt.

32... Db6 33. Vb1 Dc7 34. Jb3

Lepší by bylo 34. Jf3.

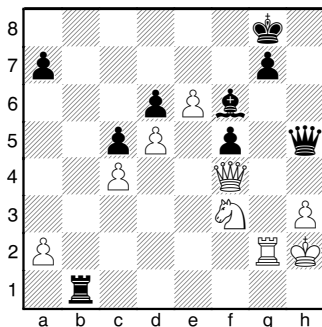
34... Sb6 35. f5 Dd7 36. g4 h5 37. Jf4 Sf7 38. Je6 hxg4 39. Vg1 Sxe6

Zdá se, že bílý získá silného volného pěšce, ale jak bude vidět z průběhu partie, nebude tento pěšec nebezpečný.

40. fxe6

To je lepší než 40. dxe6, na což by následovalo 40... Dc7 s hrozbou d6-d5+.

40... De8 41. Vxg4 f5! 42. Vg2 Sd8 43. Jd2 Sf6 44. Jf3 Dh5 45. De3 Vb8 46. Df4 Vb1!

Kombinace, kterou černý zahájil posledním tahem, se jeví jako zcela opodstatněná a na jejím konci bude mít značnou převahu.

47. Vf2 Ve1!

Černý zde mohl využít nevýhodného postavení bílých figur a hrát 47... Vb6 s dalším Kg8-f8-e7 a lepší hrou, ale pokračování v textu je důraznější. Může se zdát, že oběť pěšce d6 je příliš riskantní, ale důkladně jsem pozici prozkoumal a nenašel jsem, jak by bílý mohl své volné pěšce využít.

48. Dxd6

Nedomnívám se, že by bílý mohl vyhrát, pokud by obětoval dámu za dvě figury: 48. Jxe1 Se5 49. Dxe5 dxe5 50. d6 Dh4 atd. Může ale v této pozici dosáhnout vůbec remízy?

48... Ve3 49. Kg2

Zdá se, že zde bylo opodstatněné obětovat dámu za dvě figury po 49. Dg3 Se5 50. Jxe5 Vxg3 51. Kxg3, ale nedomnívám se, že by bílý mohl tuto pozici vyhrát. Von Schmidovi zbývalo na 11 těžkých tahů 6 minut, a tak nemohl dostatečně zvážit všechny důsledky této kombinace.

49... Sh4 50. Jxh4?

To je chyba. Von Schmidt později uvedl, že měl hrát 50. Db8+ (nebo 50. Df4 Ve4!) 50... Kh7 51. Db2, ale v tomto případě by černý nebral věž hned, ale pokračoval by 51... Dg6+ 52. Kf1! Sg3 s dalším podle situace 53... Dh5, nebo 53... f4 a 53... Sxf2.

50... Dg5+! 51. Kf1 Dxd4 52. Dh2 Dxc4+ 53. Ve2 Dc1+

Bílý se vzdal.

Korespondenční partie

90. Čigorin – Charkov (město), corr 1878

Královský gambit

1. e4 e5 2. f4 exf4 3. Jf3 g5 4. Sc4 g4 5. 0-0 gxf3 6. Dxf3 Df6 7. d3 Sh6

Lepší je zde 7... d5 a pozornost si zaslouží také 7... Jc6.

8. Jc3 Je7 9. Sxf4 d6

To není vůbec špatná obrana.

10. Sxh6 Dxh6 11. Dxf7+ Kd8 12. Vf6 Dg5!

To je nejlepší tah, protože černý musí krýt pole g7.

13. Vaf1

Útok pomocí 13. h4 by k ničemu nevedl pro 13... Dxh4 14. Dg7 Jg6! atd.

13... Sh3

Zde a v příštím tahu by po 13... Vg8 následovalo 14. Dxg8+ Jxg8 15. Vf8+ Kd7 16. Vxg8 a bílý lehce vyhraje.

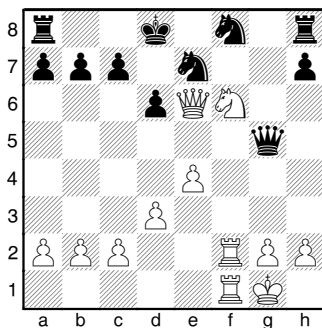
14. V6f2 Jbc6 15. Se6 Sxe6 16. Dxe6 Jg6 17. Jd5!

Po 17. Vf7 by následovalo 17... Jce5.

17... Jce7

Po 17... De5 by následovalo 18. Dh3! Jce7 19. Vf7 (nebo 19. Jf6 Jf8 20. Jg8) a bílý získá minimálně pěšce a současně hrozí Jd5-f6.

18. Jf6 Jf8

19. Df7!

Bílý potřebuje vynutit tah Dg5-g5, aby černý nemohl ve chvíli, kdy ji napadne bílá dáma, krýt svou věž pomocí Jf8-g6 (viz následující poznámku).

19... Dg6 20. Db3 Vb8 21. Jd5! Dg7

Bílý hrozil hrát Db3-c3 (se současným napadením věže h8 a pěšce c7). Pokud by bylo pole g6 volné, mohl by tomu černý zabránit pomocí Jf8-g6.

22. Jxe7 Dxe7 23. Vf7

Bílý mohl získat výhodu také po 23. Dc3. V této situaci by pak pro černého bylo nejlepší obětovat dámu po 23... Jg6! 24. Vf7 Kd7.

23... De8 24. Dc3 Jd7 25. Dg7 c5 26. Vxd7+ Dxd7 27. Dxb8+ Kc7 28. Df6 Ve8 29. Df5 Ve6 30. Vf3 Kc6 31. c3 Kc7 32. d4 cxd4 33. cxd4 De7 34. Df7 b5

Po 34... Vxe4 by následovalo 35. Dc4+ Kd8 36. Dg8+ atd.

35. Dg8 Dd7 36. Da8 Kb6 37. Db8+ Db7 38. Dxb7+ Kxb7 39. Vf4

Černý se vzdal.

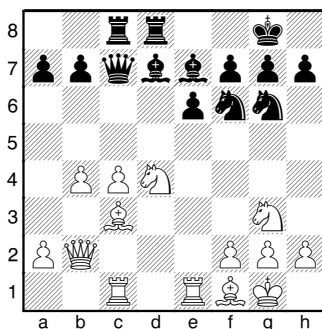
Z Čigorinových článků

Podle „nové“ a „staré“ školy

Steinitz se kdysi vyjádřil (článek *P. Morphy a jeho doba*), že krásné závěrečné kombinace, jež nazýval „ohněstroje tahů“, s přímými útoky na královském křídle, které se v minulosti tak často objevovaly v partiích známých hráčů, byly možné jen proto, že jejich soupeři byli slabí hráči a že při současném vývinu hry se musí změnit i šachová taktika. Jinak řečeno Steinitz se domnívá, že v současné době jsou nemožné čistě kreativní kombinace, které tak nahrazuje chladnou kalkulací a strategickými manévry s různými přípravnými tahy.

Tento předmět je příliš obšírný na to, abychom ho přesně vysvětlili několika slovy a poukázali na všechny příčiny, díky nimž se změnila povaha šachového boje. Ovšem dá se se Steinitzovým názorem souhlasit? Neměli bychom se naopak domnívat, že tato jeho myšlenka je předpojatá a zbavuje hru krásy? Pro příklady nemusíme chodit daleko. Domnívám se, že ani Steinitz neunikl vlivu svých názorů, a pokud to tak mohu říct, často se stal i jejich obětí.

Jako příklad si vezmeme jeho 8. partii ze zápasu proti Laskerovi (r. 1894), kterou prohrál. Po Laskerově 21. tahu 21... Vxc8 vznikla následující pozice:

Jak ukážeme dále, patří tato pozice právě k těm, v nichž by hráči „staré školy“ známi svou vynalézavostí a také i sám „dřívější“ Steinitz uměli vytvořit napínavé a živé kombinace, které by určitě vedly k výhře partie, a to i přesto, že se Steinitzem nehrál slabý hráč předchozí éry. Ale hlavně Steinitz neměl žádný důvod k ústupu jezdců z d4, protože v něm se skrýval zárodek silného útoku na královském křídle. Tento útok by každý hráč mohl vést vlastním způsobem. Jeden by ho připravil například pomocí tahu 22. Sd3, jiný by ho založil na tahu 22. Jd5. V každém případě měl být tento tah velmi důležitý. Jedna věc ale musí být jasná každému, a to je to, že černý nemohl dlouhodobě přinutit bílého jezdců, aby opustil pole d4, protože po e6-e5 by následovalo Jd4-f5 a černý by svou situaci jen zhoršil. Tah 22. Sd3, jehož cíle jsou očividné, byl pro bílého zcela bezpečný. Odpověď 22... Je5 by vedla ke ztrátě figury (23. Vxe5 Dxe5 24. Jd5) a po 22... Jg4 23. Sb1 by

černý nemohl brát pěšce c4 vzhledem ke ztrátě dámy po 24. Sd2. Přitom obecně je výběr tahů u černého velmi omezený.

Nicméně jak ukazují předchozí i následující tahy, držel se Steinitz svých teoretických principů a ignoroval všechny útoky na královském křídle. Všechna jeho pozornost byla zaměřena na postup pěšců dámského křídla, kde podle jeho názoru spočívala výhoda bílého v převaze tří pěšců proti dvěma černého.

Podívejme se však, jaké kombinace mohly vzniknout z toho zárodku, o němž jsme mluvili výše. Hlavní pokračování, které se přímo nabízí naší pozornosti, je: Jd4-f5, e6xf5, Ve1xe7 – tedy oběť jezce a pak kvality. Tyto tahy samy o sobě již zajišťují bílému remízu, ale pokud by Steinitz hrál nějaké přípravné tahy, mohly by vést také k výhře. Mezi takové přípravné tahy patří tah b4-b5, který se dokonce shoduje se Steinitzovým plánem a pravděpodobně by okamžitě vyvolal jako odpověď b7-b6, což hrál Lasker v partii později, ale současně by mohl posloužit i k provedení následujících kombinací:

Nejlepší tah

Mezi oblíbenými výrazy šachových kritiků se neustále objevuje výraz „nejlepší tah“. Co má znamenat? Je zřejmé, že je to jediný tah nebo tah, který vede k výhře nejrychlejším a nejjistějším způsobem, nebo na delší dobu odvrací prohru a že jakýkoli jiný tah ve spojení se všemi s ním spojenými kombinacemi je méně spolehlivý a vede buď k prohře, nebo v případě výhry k ní vede pomaleji.

Není ale ze strany pánů „kritiků“ příliš smělé při tak velkém množství kombinací, které se ve většině postavení vyskytují, ručit za to, že se jedná skutečně o nejlepší tah?... Kritikům se mohou zdát jako nejlepší jen známé tahy, ale prostě nepředpokládají dobré... A podle jednoho francouzského přísloví platí, že „nejlepší bylo vždy nepřítelem dobrého“...

Novoje vremja 27. 2. 1895

Dodatek

Zde uvádíme několik důležitých Čigorinových partií komentovaných jinými hráči.

100. Čigorin – Pollock W., New York, 1889

Evansův gambit

Komentáře W. Steinitz (St) a R. Spielmann (Spi)

1. e4 e5 2. Jf3 Jc6 3. Sc4 Sc5 4. b4 Sxb4 5. c3 Sc5 6. 0-0 d6 7. d4 exd4 8. cxd4 Sb6 9. Jc3 Ja5 10. Sg5 f6 11. Sf4 Jxc4 12. Da4+ Kf7 13. Dxc4+ Se6 14. d5! Sd7 15. Je2 De8

Lepší by bylo vyvíjet královské křídlo a hrát 15... Je7 s dalším Vh8-e8 nebo Vh8-f8. Dámu zatím bylo možné ponechat na místě. (St)

16. a4! Je7 17. Se3 Jg6

Zdá se, že lepší by bylo 17... Dd8, aby po Se3xb6 mohl černý odpovědět a7xb6. Nyní se po výměně střelců stane izolovaný a slabý pěšec „d“ dlouhodobě objektem soupeřova útoku. (St)

18. Sxb6 cxb6 19. Db4 De7 20. Jg3 Vhc8 21. Jd4 Vc5 22. f4 Vac8 23. Dd2 Vc4

Nyní měl černý hrát 23... Jf8, aby zabránil nebezpečnému vtržení bílého jezdce na e6. (St)

24. Je6! Jh4

Po 24... Sxe6 by následovalo 25. dxe6+ a černý tohoto pěšce nemůže brát vzhledem ke ztrátě figury po 26. f5. (St)

25. Dd1! Sxe6 26. dxe6+ Kg8

Ani nyní nešlo pěšce brát, protože po 26... Dxe6 by následovalo 27. f5 s dalším 28. Dh5+. (St)

27. Dg4!

Útok na královském křídle je Čigorinův živel a v této partii ho provádí s velkým mistrovstvím. (St)

27... Jg6 28. Jf5! Dc7

Samozřejmě, že nešlo 28... Dxe6 pro ztrátu dámy. (St)

29. e7!

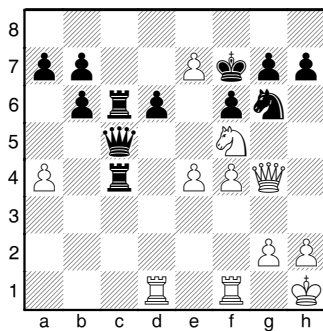
Vše zde slouží útoku na krále. Jezdec na g6 je vázaný a hrozí strašné h2-h4-h5. Ovšem mnozí mistři pozdějšího „opatrného“ období by se sotva odhodlali k tomu, aby zbavili tohoto daleko postoupivšího pěšce, který je zárukou výhry, kontaktu s jeho sousedy. (Spi)

29... Kf7

Více šancí na prodloužení boje slibovalo 29... Ve8 s případnou obětí kvality za pěšce e7. Po 29... Vxe4 by následovalo 30. Jxd6. (*St*)

30. Vad1 Dc5+ 31. Kh1 Vc6

To oslabuje 8. řadu. Nyní bílý provede geniální průlom. (*Spi*)

32. e5!!

Index partií

Ukazatel Čigorinových soupeřů

Alapin – 1, 10, 11, 19	Lasker Em. – 101	Sybil – 95
Arnous de Riviere – 20	Lebeděv – 71, 99	Sybin – 66
Ašarin – 3, 46, 47	Maróczy – 80	Šabelskij – 93
Blackburne – 27, 85	Marshall – 76, 81	Šabskij – 84
Bojarkov – 64	Mieses – 82	Šiffers – 4, 63, 78
Caro – 62	Mjasnikov – 8	Tabunščikov – 94
Clemenz – 9	Morozov – 21	Tarrasch – 48–54, 73
Cohn – 75	Mortimer – 68	Teichmann – 83
Delmar – 28	Paulsen – 12	Urusov – 96
Gunsberg – 31–36	Pillsbury 56, 57, 74, 77	Vigiljanskij – 8
Hellwig – 92	Pollock – 100	von Schmidt – 2, 5, 6, 7
Charkov (město) – 90	Przepiorka – 102	Walbrodt – 58
Charousek – 59–61	Rosen – 69	Weiss – 29, 30
Jakubovič – 91	Salwe – 86, 87	Winawer – 13, 14
Janowski – 67	Sellman – 18	Znosko Borovskij – 79, 88, 89
konzultanti – 37, 38, 70, 72	Solovcov – 22, 55	Zukertort – 15
Kuzněcov – 21	Steinitz – 16, 17, 23–26, 39–45, 65, 97, 98	

Ukazatel zahájení

Královský gambit – 1, 7, 13, 20, 45, 56, 58, 59, 77, 79–81, 90, 94, 95	Uherská hra – 70
Střední hra – 88, 102	Skandinávská – 89
Severní gambit – 82	Francouzská hra – 29, 50, 52, 54, 63, 64, 85, 86
Štelcova hra – 11	Caro-Kann – 75
Vídeňská hra – 21, 22, 62, 68	Sicilská hra – 9, 12
Ruská hra – 71, 84	Královské fianchetto – 78
Ponzianiho hra – 2, 31, 34, 92	Dámským pěšcem – 24, 28, 37
Španělská hra – 4, 5, 23, 30, 32, 35, 48, 49, 51, 53, 57, 66, 69, 72, 74	Dámský gambit – 10, 27, 55, 65, 76, 83, 99, 101
Italská hra – 3, 73	Dámská indická – 8
Evansův gambit – 14–17, 19, 25, 26, 38–40, 43, 44, 46, 47, 91, 93, 97, 100	Staroindická – 87
Hra dvou jezdců – 6, 33, 36, 41, 42, 60, 61, 67, 96, 98	Birdova hra – 18

Obsah

Předmluva	3
Krátký přehled Čigorinova života	4
Čigorinovy výsledky	6
Turnaje	6
Zápasy	8
Korespondenční soutěže	9
Praktické partie	10
Korespondenční partie	13
Z Čigorinových článků	15
Podle „nové“ a „staré“ školy	15
Nejlepší tah	16
Dodatek	17
Index partií	19
Obsah	20